

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

**ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
ВЛАСНОГО БІЗНЕСУ**
Навчальний посібник

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2022

УДК 658:334.722](075.8)©П32

Друкується за ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол № 7 від 30 червня 2022 року)

Рецензенти:

Кифяк В.Ф., доктор економічних наук, професор
Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ,
м. Чернівці;
Харабара М.Д., директор ТОВ «ЗАХІД ТЕХНО-БУД»,
м. Чернівці

Авторський колектив:

Богдан СТОРОЩУК (розділ 1)
Олена БЛОСКУРСЬКА (розділ 2)
Наталія БАК (розділ 3)
Михайло ПРОДАНЧУК (розділ 4)
Володимир ЗАПУХЛЯК (розділ 5)
Олександр КИФЯК (розділ 6)
Андрій ВЕРСТЯК, Ігор ВІННИЧУК (розділ 7)
Вікторія КИФЯК (розділ 8)
Віталій СЕМЕНЮК (розділ 9)
Віолетта ХАРАБАРА, Роман ГРЕШКО (розділ 10)
Володимир ГРУНТКОВСЬКИЙ (розділ 11)
Діана МИХАЙЛИНА, Олександр САЄНКО (розділ 12)
Любов ВОДЯНКА (розділ 13)
Наталія ФІЛІПЧУК (розділ 14)

ISBN 978-966-7957-29-2

Підприємництво та організація власного бізнесу :
навч. посібник / За ред. Р.І. Грешка. Чернівці : Чернівец. нац.
ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 580 с.
ISBN 978-966-7957-29-2

У навчальному посібнику відображені результати реалізації моделі професійної перепідготовки та соціальної адаптації військовослужбовців та членів їх сімей в рамках проекту «Норвегія-Україна. Професійна перепідготовка. Інтеграція в державну систему» в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.

Посібник містить науково-методичні та практичні матеріали управління підприємницькою діяльністю та організації власного бізнесу.

Для слухачів курсів перепідготовки та учасників соціальної адаптації військовослужбовців, членів їх сімей та внутрішньо переміщених осіб.

Видано за фінансової підтримки міжнародного фонду соціальної адаптації та Міністерства закордонних справ Королівства Норвегія винятково для безкоштовного поширення серед учасників проекту «Норвегія-Україна. Професійна адаптація. Інтеграція в державну систему»

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ПОВЕДІНКИ.....	10
1.1. Ринок і конкуренція	10
1.2. Бізнес-модель ринкової поведінки.....	21
1.3. Інновації як ключова умова успішного бізнесу	28
РОЗДІЛ 2. ПРАВОВІ ЗАСАДИ БІЗНЕСУ	34
2.1. Сутність бізнесу та підприємницької діяльності. Правове забезпечення розвитку підприємництва на сучасному етапі.....	34
2.2. Форми організації бізнесу	41
2.3. Як зареєструвати бізнес?	47
2.4. Ліцензія для бізнесу: ключові питання	57
РОЗДІЛ 3. ОПОДАТКУВАННЯ БІЗНЕСУ	71
3.1. ПОДАТКИ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ЗАПОЧАТКУВАННЯ БІЗНЕСУ	71
3.2. Державна податкова служба – партнер чи ворог бізнесу? Особливості адміністрування податків.....	76
3.3. Я – власник бізнесу. Оподаткування доходів бізнесмена	86
3.4. Я – роботодавець. Податкові наслідки застосування найманої праці.....	95
3.5. Оподаткування майнових активів і ресурсів бізнесмена.....	103
3.6. Витрати бізнесу: коли та як платити податки?.....	109

РОЗДІЛ 4. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ У БІЗНЕСІ.....	116
Тема 4.1. Єдиний податок у бізнесі фізичних осіб-підприємців.....	116
4.1.1. Єдиний податок у бізнесі фізичних осіб-підприємців: основні правила	116
4.1.2. Первинний облік платників єдиного податку...	123
4.1.3. Облік доходів і витрат платника єдиного податку.....	127
Тема 4.2. Облік у бізнесі фізичних осіб-підприємців загальної системи оподаткування	140
4.2.1. Правила оподаткування фізичних осіб-підприємців на загальній системі оподаткування	140
4.2.2. Облік доходів фізичної особи-підприємця на загальній системі оподаткування	142
4.2.3. Витрати фізичної особи-підприємця на загальній системі	145
4.2.4. Порядок заповнення Книги обліку доходів і витрат фізичної особи-підприємця на загальній системі оподаткування.....	154
Тема 4.3. Організація і методика складання звітності з оподаткування підприємницьких доходів загальної системи оподаткування	160
4.3.2. Методика складання Декларація про майновий стан і доходи.....	160
4.3.3. Відповідальність фізичної особи-підприємця на загальній системі оподаткування за порушення порядку оподаткування підприємницьких доходів.....	160

4.3.1. Організація подання звітності з оподаткування підприємницьких доходів	160
4.3.2. Методика складання Декларація про майновий стан і доходи.....	164
4.3.2. Відповідальність за порушення оподаткування підприємницьких доходів	172
Тема 4.4. Звітність з єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування фізичних осіб-підприємців.....	177
4.4.1. Облік ЄСВ у фізичних осіб-підприємців загальної системи оподаткування	177
4.4.2. Облік ЄСВ у фізичних осіб-підприємців єдиної системи оподаткування	182
4.4.3. Організація складання та подання звіту з ЄСВ фізичними особами-підприємцями.....	183
4.3.4. Відповідальність за порушення порядку сплати ЄСВ «за себе».....	188
Тема 4.5. Облік розрахунків фізичних осіб-підприємців	194
4.5.1. Облік безготівкових розрахунків	194
4.5.2. Облік готівкових розрахунків.....	199
4.5.3. Порядок розрахунків через платіжні термінали	204
4.5.4. Розрахунки за податками та платежами через єдиний рахунок	207
4.5.5. Організація обліку розрахунків покупцями з використанням РРО.....	208
4.5.6. Порядок заповнення КОРО.....	213

РОЗДІЛ 5. МЕНЕДЖМЕНТ	221
5.1. Менеджмент і діяльність менеджера. Середовище організації	221
5.3. Структура організації. Організаційний дизайн	237
5.4. Мотивування. Організаційна культура	246
5.5. Система контролю в організації	253
РОЗДІЛ 6. МАРКЕТИНГ ТА PR	262
6.1. Загальна концепція маркетингу в підприємницькій діяльності	262
6.2. Організація та інструментарій маркетингових досліджень	273
6.3. Маркетинг-мікс і його роль у реалізації маркетингової стратегії бізнесу.....	280
6.4. Паблік рілейшнз: як побудувати успішні комунікації?.....	288
РОЗДІЛ 7. ІТ У БІЗНЕСІ (ERP/CRM-СИСТЕМИ)	294
7.1. ERP – ІНТЕГРОВАНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ.....	294
7.2. УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИНАМИ З КЛІЄНТАМИ CRM.....	300
7.3. ERP/CRM-система ODOO	307
7.3.2. Управління торговельною точкою (POS-термінал).....	315
7.3.3. Фінансовий облік	319
РОЗДІЛ 8. БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ.....	324
8.1. Бізнес-планування: суть і його стратегічне значення в започаткуванні бізнесу	324
8.2. Методика розробки та структура бізнес-плану.....	333

8.3. Опис бізнесу та характеристика продукції.....	338
8.4. Аналіз середовища функціонування бізнесу.....	340
8.5. Маркетинговий план.....	345
8.6. Виробничий план	351
8.7. Організаційний план.....	355
8.8. Фінансовий план та його складові	358
8.9. Оцінка бізнес-ризиків	364
РОЗДІЛ 9. ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЄКТИ У БІЗНЕСІ.....	369
10.1.Що таке «інвестиційний проєкт» та з чого він складається?.....	369
9.2. Як можна залучити гроші для фінансування інвестиційних проєктів?	373
10.2.Як визначити вартість капіталу для фінансування інвестиційного проєкту?.....	380
10.3.За якими показниками можна оцінити ефективність інвестиційних проєктів?	390
10.4.Хто здійснює управління інвестиційними проєктами?.....	396
РОЗДІЛ 10. КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ.....	410
10.1. Суть і форми кредитування підприємств	410
10.2. Кредитування бізнесу за рахунок коштів державних програм.....	417
10.3. Основні етапи процесу кредитування та їх характеристики.....	423
10.4. Кредитний договір: порядок укладення, його зміна, розірвання та виконання.....	430
10.5. Механізм кредитування бізнесу за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів	436

РОЗДІЛ 11. СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО	445
11.1. Визначення соціального підприємництва	445
11.2. Взаємодія соціального підприємництва зі стейкхолдерами	449
11.3. Взаємодія держави та соціального бізнесу.....	458
РОЗДІЛ 12. ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	464
12.1. Міжнародний бізнес: його особливості та принципи.....	464
12.2. Середовище міжнародного бізнесу.....	476
12.3. Вибір зовнішнього ринку для ведення бізнесу	486
12.4. Міжнародний маркетинг як управлінська функція міжнародного бізнесу	495
12.5. Розробка ефективного міжнародного логотипу.....	500
РОЗДІЛ 13. КАР'ЄРА ТА ТЕХНОЛОГІЇ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ.....	506
13.1. Теорія поколінь як HR-інструмент у бізнесі.....	506
13.2. Емоційний інтелект та лідерство в управлінні персоналом.....	513
13.4. Резюме як презентація себе роботодавцю. Основні правила складання	527
13.5. Співбесіда без стресу: принципи організації та проведення.....	532
РОЗДІЛ 14. ЕТИКА БІЗНЕСУ ТА ДІЛОВИЙ ЕТИКЕТ ...	539
14.1. Сучасна етика бізнесу: основні положення.....	539
14.2. Основні концепції соціальної відповідальності в бізнесі.....	547
14.3. Діловий етикет як різновид етики бізнесу.....	560

За ред. Р.І. Грешка

Підприємництво та організація власного бізнесу

Навчальний посібник

Літературний редактор О.В. Колодій

Видавництво Кондратьєва А.В.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК 437 від 26.04.2001

Підписано до друку 30.06.2022. Формат 60x84 ¹/₁₆
Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Друк офсетний. Умовн. друк. Арк. 33,6105
Наклад 50 прим.
58013, м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, 186-В
тел. (0372) 90-55-75
E-mail: avk_i@i.ua